

Stichting Stamboek Ronde en Platbodemjachten

Toen in 1955 de Stichting Stamboek Ronde en Platbodemjachten werd opgericht, nadat daartoe al in 1939 en 1948 vergeefse pogingen waren ondernomen, was het hoofddoel: de belangstelling bevorderen voor het ronde en platbodemjacht. Voor velen had het hout al afgedaan, en men zocht het voor jachten in staal en enkele jaren later liever nog in het „onderhoudsvrije” polyester. Bij de eerste reünies kwamen er veel houten schepen. Blank-houten botterjachten waren met enkele eskaders vertegenwoordigd. Ook de open botters hadden nog niet hun eigen vereniging „Botterbehoud”, dus kwam er meestal ook een vloot van vers in de harpuit gezette schepen. Alle deelnemers hadden in ieder geval één gemeenschappelijk onderwerp van gesprek: onderhoud en restauratie.

Het duurde nog tot circa 1970 alvorens enkele werven zich gingen specialiseren in het regelmatig nieuw bouwen van

ronde en platbodemjachten. Om de kosten te drukken zochten opdrachtgevers elkaar vaak via advertenties in de *Waterskampioen* op, om gezamenlijk een opdracht voor drie of vijf jachten aan een werf te geven. Namen als Kooijman en De Vries, Westerdijk en Kok hadden een bekende klank.

Tekst: Wim de Bruijn
Foto's: Theo Kampa

Niet alle nieuw gebouwde schepen werden naar klassiek model gebouwd. Een aantal ontwerpers en bouwers probeerden nieuwe vormen uit, en zo ontstonden er onder meer zeegrundels, paviljoengrundels en Scheldeschouwen. Op zich werden er zo prima zeilende scheepjes gebouwd, ze voldeden echter niet aan de door de Stichting Stamboek Ronde en Platbodemjachten opgestelde criteria.

Het Stamboek legt voor de inschrijving

Van 1-4 juli lag de gemeentehaven van Willemstad vol met ruim tachtig gepavooiseerde ronde en platbodemjachten, alle deelnemers aan de zomerreünie van de Stichting Stamboek Ronde en Platbodemjachten.

in de stichting strenge normen aan wat betreft romp en tuigage. Men wil – voor zover dat mogelijk en redelijk is – de toestand fixeren zoals die was op het eind van de zeiltijd, dus tussen 1920 en 1930. Aan de oorspronkelijke lijst van criteria is danig geschaafd.

De omschrijving is soms wat vaag en de grenzen zijn ruim getrokken. Men schrijft: „Want hoewel het hoofddoel van de Stichting consolidatie, bewaring en handhaving van de oude scheepsvormen is, is een zekere coëxistentie van traditie en historie met de eisen die door het gebruik als jacht in deze tijd worden gesteld, aanvaardbaar en gewenst.”

Het is duidelijk dat je aan nieuw te

Elk jaar wordt er tijdens de reünie een waterspel opgevoerd. Bengaals vuur en rotjes vormen de omlijsting van een vloot van, volgens een van tevoren afgesproken patroon, heen en weer varende schepen.

bouwen schepen niet de eisen gaat stellen die een visser er in 1920 aan stelde. Oorspronkelijk had een visser geen hulpmotor. Toen de motor haar intrede deed, zonk het achterschip van bijvoor-

beeld de botter dieper in; en uit een oogpunt van veiligheid liet de visser het vrijboord verhogen. Het is duidelijk dat de lijnen van de schepen duidelijk veranderden. Bij nieuw te bouwen schepen liet zo'n visser het achterschip voller maken om meer draagvermogen (= waterverplaatsing) te creëren voor de zware „kar”.

Algemeen kunnen we stellen dat men in het Stamboek alleen schepen accepteert

waarvan vormen, materiaalkeuze, bouwwijze en tuigage gedurende de zeiltijd bij vrachtvaart, visserij of als jacht tot ontwikkeling kwamen. Het tijdstip waarop een schip gebouwd is, speelt dus geen rol.

Aanleiding voor deze gedachten over de stichting en haar criteria is de jaarlijkse zomerreünie, die dit jaar in Willemstad werd gehouden. We waren uitgenodigd op de tjalk *Siet Op Uw Selven* van de familie Jorissen. Sinds drie jaar is de heer F. Jorissen voorzitter van de stichting. In zijn vrije tijd, met oorspronkelijk materiaal dat hij uit sloopschepen

Tijdens het admiraalzeilen voeren maar liefst 16 eskaders, waaronder deze in Lemsteraken, in frontlinie langs de tjalk Siet Op Uw Selven van voorzitter F. Jorissen. Er werd door de schepen saluut gebracht aan de admiraal van de vloot. Voor deze gelegenheid was dat mevrouw N. Smit-Kroes, minister van verkeer en waterstaat. Zij werd bijgestaan door de heer J. R. Andel, burgemeester van Willemstad, en echtgenote.

haalde, bouwde hij zijn tjalk af. Het resultaat was een schip dat er van binnen en van buiten echt „scheeps” uitziet.

Het aantal donateurs van de stichting is vrij stabiel. Men spreekt over circa 1180 vrienden. Toch zijn er vele malen meer schepen die voldoen aan de door de stichting gestelde criteria. Waarom is niet iedereen aangesloten? Voor de jaarlijkse bijdrage van f 50,- hoeft men het niet te laten. Voor dat geld krijg je elk jaar een monografie die in eigen beheer wordt uitgegeven. Ook zonder dat men eigenaar is, kan men vriend van het Stamboek worden. Kennelijk is er toch nog een grote drempelvrees, van onbekendheid kunnen we toch niet spreken bij de eigenaars van klassieke jachten. Aan een zomerreünie doen meestal tussen de 80 en 150 schepen mee. Veel hangt af van de plaats en de tijd waarop de reünie wordt gehouden. De belangrijkste activiteiten zijn een waterspel, admiraalzeilen en hardzeilen. Tussendoor is veel tijd voor gezelligheid en het

Onder de weinige „houten deelnemers” aan de zomerreünie vielen deze hoogaardigen extra op. Op de voorgrond de blinkend gelakte De Coene Haan van R. J. de Raadt en daarachter de geheel gerestaureerde Vrouwe Alize van de familie Scholtes.

bijpraten over het schip en het varen ermee.

In het verleden zijn er nogal eens jachten toegelaten die eigenlijk niet helemaal voldoen aan de nu opgestelde criteria. Het is niet de bedoeling dat men het Stamboek gaat doorlichten en zuiveren. Alleen bij verkoop van een ingeschreven schip kan men oordelen dat de inschrijving niet gecontinueerd kan worden.

Bij nieuw te bouwen schepen vindt regelmatig overleg plaats tussen de nieuwe eigenaar en het bestuur van de stichting. Dat overleg kan al beginnen bij de beoordeling van het lijnenplan, de constructietekening en het zeilplan.

In de stichting zijn talloze typen geregistreerd. Zo vlak bij de Biesbosch verschenen er enkele originele en nieuw gebouwde zalmschouwotjes of „werkendamertjes”, zoals men ze daar wel noemt. De heer Jorissen mist eigenlijk nog de originele vlet met spriettuig. „In het begin van deze eeuw moeten er vele honderden langs de kust geweest zijn. Er zijn nog wel motorvletten naar bijvoorbeeld Helden model gebouwd, maar met spriettuig heb ik ze nooit meer gezien. Volgens de lijst van criteria zou een dergelijk type helemaal in het Stamboek passen.”

Wat er boven water zit, kun je gemakkelijk bekijken. Vervelender wordt het als er onder water aan de schepen verande-

Voorzitter F. Jorissen. Voor de derde maal als voorzitter bij de zomerreünie. Voortdurend „in” voor een grapje, maar standvastig in zijn beleid. Een prima redenaar, die tijdens een diner in het gebouw „Irene” vele deelnemers gelukkig kon maken met prijzen.

Niet alleen prijzen voor de beste eskaders; die gingen naar het 13de en het 3de eskader. Maar ook de heer Blussé van Oud-Alblas kreeg een prijs, namelijk de W. H. de Vos-prijs. Deze prijs gaat jaarlijks naar één persoon als blijk van waardering voor zijn of haar grote verdienste voor het ronde of platbodemjacht. In dit geval kon gesteld worden dat de heer Blussé van Oud-Alblas zijn hele leven in dienst van het schip en zijn opvarenden had gesteld. Ondanks zijn leeftijd van tachtig jaar antwoordde hij: „Ik heb niks bijzonders willen doen.” Bescheidenheid is ook een verdienste. Een staande ovatie volgde. „Nu klap u voor uzelf” was het rake antwoord van de tachtigjarige die, zoals gewoonlijk, een fantastisch verhaal klaar had.

ringen zijn aangebracht. De IOR-meting laat op ronde en platbodemjachten een kiel toe van maximaal 18 cm. Vooral bij licht weer loopt een rond jacht met zo'n kiel een stuk hoger dan schepen zonder kiel. In de lijst van criteria staat heel duidelijk wat maximaal is toegestaan, en dat is zeker geen 18 cm. „Bovendien dient ernaar te worden ge-

Na het varen in frontlinie, het weven – waarbij telkens twee eskaders in kiellinie dwars door elkaar heen varen – varen alle deelnemers in kiellinie terug naar de haven van Willemstad. ▼

Bij de kleinere schepen trekt de WM 17 de aandacht: een originele zalmschouw of „Werkendamertje” met spriettuig.

◀ streeft dat kielbalk of scheg niet groter wordt dan bij de oorspronkelijke houten typen gebruikelijk was.” Op de Staverse jol na had bijna geen enkel schip een kiel!

Wellicht geven bijgaande beelden van de zomerreünie in Willemstad u een zetje om bij secretaris, de heer P. J. Zaaijer, Kemphaan 10, 8601 ZH Sneek, informatie aan te vragen over de mogelijkheden die de Stichting Stamboek Ronde en Platbodemjachten u kan bieden.

Voor ingeschrevenen staat een team van deskundigen klaar om vragen te beantwoorden als het gaat om historische feiten, de herkomst van schepen en scheepstypen, alsook het adviseren bij nieuwbouw of restauratie.

Met dank aan de familie Jorissen, voor het gastvrije onthaal op hun tjalk *Siet Op Uw Selven*.

